

Täysistunto

Tiistai 4.6.2024 klo 14.00—18.39

11. Hallituksen esitys eduskunnalle merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeiston muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 15/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 6/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 6/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Lyly.

Keskustelu

16.41 **Lauri Lyly sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys 15/2024: Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi merityötä koskevan Kansainvälisen työjärjestön vuoden 2006 yleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2022 tehdyt muutokset sekä lain niiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Yleissopimukseen vuonna 2022 tehdyt ohjeiston muutokset vahvistavat merenkulkijoiden oikeuksia. Ne koskevat muun muassa suojavarusteita, ruoan ja juoman maksuttomuutta ja laatua, merenkulkijoiden kotimatka-oikeutta ja oikeutta päästä välittömään terveydenhoitoon ja maihin sekä menehtyneiden merenkulkijoiden ruumiin tai tuhkan kotimaahan palauttamista. Lisäksi ohjeiston muutoksessa tarkastellaan sosiaalisen kommunikaation mahdollistavia yhteyksiä aluksella ja satamissa sekä eräitä teknisluonteisia muutoksia.

Muutokset on tehty sekä sopimuksen ohjeiston oikeudellisesti sitovaan A-osaan että B-osan ei-sitoviin suosituksiin. Jotta ohjeistoon tehdyt muutokset, muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset, saadaan voimaan Suomessa, esityksessä ehdotetaan muutoksia ja lisäyksiä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin sekä vuoden 2025 alusta voimaan tulevaan ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain korvaavaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annettuun lakiin ja merityösopimuslakiin.

Lakeihin lisättäväksi ehdotetuissa pykälissä säädetään yksityisten työvoimapalvelujen tarjoajia koskevista velvoitteista. Merityösopimuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset merenkulkijoiden kotimatkasta ja työnantajan velvollisuudesta ilmoittaa merenkulkijoiden kuolemantapauksista työsuojeluviranomaiselle, joka raportoi tiedosta Kansainväliselle työjärjestölle.

Merityöyleissopimuksen ohjeiston muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan 23.12.2024. Muutosten voimaansaattamista koskeva laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Tarkoitus on, että mainittu laki ja ehdotettavat merityösopimuslain sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

merityöyleissopimuksen ohjeiston muutokseen perustuvat muutokset tulevat voimaan samanaikaisesti kuin yleissopimuksen ohjeiston muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kannattaa merityöyleissopimuksen ohjeistoon tehtyjen muutosten voimaansaattamista seuraavin huomioin:

Valiokunta kiinnittää mietinnössään huomiota asiantuntijakuulemisessa esitettyyn näkemykseen siitä, ettei esityksessä ehdotettu sääntely kaikilta osin riittävällä tavalla saata ohjeistuksen määräyksiä Suomessa voimaan. Merityöyleissopimuksen ohjeisto sisältää yksityiskohtaisia määräyksiä merenkulkualan yksityisen työnvälityksen järjestämisestä ja työnhakijan suojasta sekä työnvälitykseen liittyvien valitusten käsittelystä. Yksityisen merenkulkualan työnvälityspalvelulla tulee ohjeiston mukaan olla vakuutusjärjestelmän tai vakuutuksen taikka muun vastaavan vaihtoehdon avulla toteutettu suojajärjestelmä, jotta merenkulkijoille voidaan korvata taloudelliset menetykset. Tällaista sääntelyä lainsäädäntöön ei valiokunnan saaman selvityksen mukaan sisälly, eikä sellaista ehdoteta myöskään hallituksen esityksessä. Mietinnössä valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus vielä selvittää, onko lainsäädäntöä tältä osin tarpeen täydentää.

Merityöyleissopimuksen merenkulkualan työnvälitystoimintaa koskevien normien mukaan merenkulkijoiden työnvälityspalvelut varmistavat, että niiden toimintaa mahdollisesti koskevat valitukset tutkitaan ja käsitellään ja että toimivaltaiselle viranomaiselle tiedotetaan niistä valituksista, joita ei ole vielä ratkaistu. Toisaalta toimivaltaisen viranomaisen on tarkasti valvottava kaikkia alueella toimivia yksityisiä työnvälityspalveluita ja huolehdittava siitä, että merenkulkijoiden työnvälityspalveluja koskevat valitukset tutkitaan ja käsitellään asiaankuuluvissa elimissä asianmukaisessa järjestyksessä. Tarvittaessa käsitteilyyn voivat osallistua laivanvarustajien ja merenkulkijoiden edustajat.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että työ- ja elinkeinoministeriön tietoon tulleet merenkulkualan yksityisten työvoimapalveluiden tarjoajien velvoitteiden laiminlyönnit käsitellään tarvittaessa työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimivassa merimiesasiain neuvottelukunnassa. Tämä sääntely ei valiokunnan saaman asiantuntijaselvityksen mukaan ole merenkulkijan oikeusturvan kannalta riittävä eikä asianmukainen, minkä vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että työ- ja elinkeinoministeriö vielä harkitsee, täyttääkö esityksessä ehdotettu valitusten käsittely merimiesasiain neuvottelukunnassa merityöyleissopimuksen valitusten käsittelyä koskevan sääntelyn vaatimukset.

Vielä valiokunta tuo esille merenkulkijoiden sosiaalisten yhteyksien tärkeyden ja toteaa pitävänsä tärkeänä, että merenkulkijoilla on aluksilla käytettävissään internetyhteys.

Arvoisa rouva puhemies! Mietintö on yksimielinen. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä 15/2024 tarkoitetut merimiestyötä koskevan vuoden 2006 yleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2022 tehdyt muutokset ja että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen 15/2024 sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen ja että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen 15/2024 sisältyvän 3. lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

16.48 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Merenkulku on aivan keskeinen osa Suomen kansantaloutta ja huoltovarmuutta. Yli 95 prosenttia tuonnista ja viennistä kulkee laivoilla. Maailman geopoliittinen tilanne on tehnyt tästä entistä merkityksellisempää meille Suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

melle. Voikin oikeastaan todeta, että ”no shipping, no shopping”. Tämä lause pitää oikeastaan kaiken olennaisen sisällään, eli me olemme aivan riippuvaisia tästä meriliikenteestä.

Osaavan henkilöstön merkitys on olennainen osa tätä kokonaisuutta, ja on hienoa, että henkilöstön asemaa parannetaan tämän lain myötä. Alan henkilöstötilannetta haastaa moni asia, ja yhtenä viimeisimpänä on muun muassa laivasähköalan suomenkielisen koulutuksen lopettaminen Suomesta opettajapulaan vedoten. On hienoa, että sitten kuitenkin tämmöistä toisenkin sortista viestiä tältä alalta tulee tämän lain myötä.

Esityksessä on hyviä elementtejä tukemaan osaltaan merenkulun henkilöstön asemaa, ja täten se parantaa alan vetovoimaa. Henkilöstön aseman parantaminen onkin aina kannatettava asia. Ohjeiston muutokset koskevat esimerkiksi oikeankokoisten suojavarusteiden saantia, ruuan ja juoman maksuttomuutta ja laatua aluksella sekä sosiaalisen kommunikaation mahdollistavia yhteyksiä aluksilla ja satamissa. Pidänkin tätä erittäin tärkeänä tässä vaiheessa, kun nuoret tulevat alalle, sillä kun he ovat tottuneet siihen, että kommunikaatio toimii lähiympäristöön ja vähän kauemmaskin, niin kun näitä asioita parannetaan, saadaan vetovoimaa ja nuorisoa myös tälle alalle. Koska osaavan työvoiman saanti on ollut haasteellista tällä merenkulkualallakin ja kun kasvava nuoriso on tottunut niihin laitteisiin ja nettiyhteyksiin, on hyvä, että niitä parannetaan.

Kokonaisuudessaan on hienoa, että valiokunta on saanut asiasta yksimielisen mietinnön.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

16.50 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä edustajat Lyly ja Viitala toki jo niin sanotusti tyhjensivät pankin, voi sanoa näin. Mutta totta kai, kun olen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäsen, tyytyväisenä suhtaudun siihen, että tämä mietintö merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeiston muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä siihen liittyviksi laeiksi on yksimielinen. Ja kun tässä ajassa tiedämme, mitä asioita työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa on paljon ollut, arvostan kyllä tässä tilanteessa tätä yksimielisyyttä korkealle.

Toki tämän lakimuutoksen kärjethän ovat ne, että säädetään merenkulkualan yksityisestä työnvälityksestä, hylätyksi tulleen kohtelusta ja työnantajan velvollisuudesta ilmoittaa kuolleesta työsuojeluviranomaiselle. Sitten tärkeää on myös, että miehistöllä on aluksella mahdollisuus käyttää internetyhteyttä, ja tämä on nimenomaan sosiaalisten yhteyksien kannalta tärkeää. Elikkä suhtaudun tähän lakimuutokseen hyvin myötämielisesti. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 15/2024 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.